

Gemeentebreed

De gouden regel van Matteüs 18

M. de Meij

In Matteüs 18 gaat het over tucht. Wie oefent deze tucht uit? Al heel snel wordt er de kant van de kerkenraad uitgekeken. Die moet tucht oefenen, zegt men. Maar, tucht begint bij de tuchtoefening tussen gemeenteleden onderling. Artikel 73 van de Kerkorde geeft dit als volgt aan: ‘Wanneer iemand afwijkt van de zuivere leer of in zijn leven zich misdraagt, en dit een geheime zaak is die geen openbare aanstoot geeft, zal de regel worden nageleefd die Christus duidelijk voorschrijft in Matteüs 18.’ In de praktijk zie je een stukje gemakzucht het samenleven van de gemeente binnensluipen. De regel van Matteüs 18 is evenwel bedoeld om gemeenteleden naar elkaar toe actief te maken. Hier ligt niet alleen een taak voor de kerkenraad.

Onderlinge omgang

Matteüs 18 is ook bedoeld als leidraad en richtsnoer voor de *onderlinge omgang*. De rol van de kerkenraad mag niet te snel in beeld komen. Christus woont met zijn Woord in de gemeente. Tuchtoefening begint daarom in de onderlinge omgang. De gemeente mag niet lijdelijk afwachten wat er van de tucht terechtkomt. Gemeenteleden mogen en moeten gaan inzien dat Matteüs 18 van belang is voor de situatie waar zij zelf mee te maken hebben. De gemeenteleden zien op elkaar toe als leden van het lichaam van Christus. De apostel Paulus schrijft in Kolossenzen 3:16: ‘Laat Christus’ woorden in al hun rijkdom in u wonen; onderricht en vermaan elkaar in alle wijsheid.’

Zoekende herders

In Matteüs 18 komen we verongelijkte discipelen tegen. De leerlingen is onrecht aangedaan. Nu zitten ze met de vraag hoe ze hierop zullen reageren. Met een beroep op hun rang willen ze de ander, die hun onrecht aandoet, tot de orde roepen. Uit de woorden van de Here Jezus blijkt dat Hij geen rangen kent. De leerlingen moeten worden als een kind. Ze mogen zich niet hoog houden tegenover mensen die hun tekortdoen. Wat wel hoog in het vaandel moet staan, is het behoud van de zondaar! Je moet die zondaar de dienst bewijzen naar hem toe te gaan. Vanuit het gebod van de Here wordt de zondaar op zijn daad aangesproken. Moet men hard zijn als men gaat vermanen? Het mes erin? Men moet hard zijn voor zichzelf en geduldig ten opzichte van een broeder. Het hoort bij de navolging van Christus om het verlorene te zoeken. Alle volgelingen van Jezus moeten *zoekende herders* zijn. Met het oog hierop ontvangen de leerlingen de regel van Matteüs 18.

Onder vier ogen

Christus roept ieder die zonde bij de ander ziet, op om in beweging te komen. Er wordt niet zomaar gemeentebreed een offensief geopend. Als je zonde bij je broeder of zuster ziet, moet je volgens Matteüs 18 eerst onder vier ogen gaan praten. Vaak gaat het anders. Achter iemands rug om wordt er geoordeeld en veroordeeld. Het gaat van de één naar de ander. Als het uiteindelijk terechtkomt bij de persoon die het aangaat, dan bezorgt het groot leed. Wat doe je als je hoort roddelen? Je bewijst iemand die roddelt, geen dienst door zijn kritiek op de broeder of de zuster als een spons in je op te nemen. Het voelt gewichtig aan als iemand tegen je zegt: ‘U begrijpt mij beter dan dat de ander mij begrijpt.’ Toch hoort de kritiek niet bij jou thuis. Als ambtsdrager ben je geen doorgeefluik. Je moet het gemeentelid de weg naar de broeder of zuster wijzen. Wie kritiek heeft of zonde bij de broeder of zuster ziet, moet volgens Matteüs 18 eerst *onder vier ogen* gaan praten.

Goede gesprekshouding

Voordat je de ander gaat vermanen, neem je eerst jezelf onder de loep. Je gaat bij jezelf na of je beheerst wordt door trots. Of je jezelf misschien schuldig gemaakt hebt aan leugens, aan kwetsende woorden of daden. Je gaat bij jezelf na of je vergevingsgezind bent. In het vervolg van Matteüs 18 lees je dat de discipelen de ander zeventig keer zeven keer moeten vergeven. Je kunt de ander alleen maar gaan vermanen als je zelf vergevingsgezind bent. Als je gaat vermanen, doe je dat in liefde en in ootmoed. Dat is de *goede gesprekshouding*.

Niet oordelen

Als je bij iemand iets verkeerd hebt gezien, moet je gaan praten. Het gesprek moet voorzichtig begonnen worden. Je mag de ander *niet direct veroordelen*. Wat je bij de ander meent te zien, vind jij misschien fout. Maar, je weet niet of je gelijk hebt. Je weet niet zeker dat er zonde in het spel is. Soms gaat het om praatjes of halve waarheden. De broeder of zuster over wie gepraat wordt, heeft recht op wederhoor. Hij of zij heeft het recht de zaak van zijn of haar kant te laten horen. Dat voorkomt lichtvaardig oordelen.

Onder zes of acht ogen

Vervolgens geeft Matteüs 18 aan wat de goede gedraglijn is, als praten onder vier ogen niet lukt. Je kunt geneigd zijn om de ander te gaan ontlopen, als een gesprek niet lukt. Er is al zoveel gepraat met de broeder, met de zuster, met de predikant, met de ouderling of met de diaken. Het heeft allemaal niets geholpen. Nu kan het inderdaad zo zijn dat de ander er niet voor openstond. Op den duur kan er echter bij jezelf ook een stukje gemakzucht binnensluipen. Het is zo gemakkelijk gezegd: 'Met die of die ben ik uitgepraat.' Maar, de ander dienen is nooit gemakkelijk. De verongelijkte leerling moet een tweede poging tot behoud van de zondaar ondernemen. Hij moet de moeite nemen er opnieuw op uit te gaan. Opnieuw moet hij als een herder gaan zoeken. Nu samen met één of twee anderen. Deze opdracht een tweede poging te ondernemen wordt nogal eens over het hoofd gezien! Je stelt je broeder of zuster voor om *onder zes of acht ogen* verder te praten. Dat kan in het bijzijn van een ambtsdrager of van een ander gemeentelid zijn. Misschien komt iemand via deze handelwijze terug van een zondige weg. Mogelijk stijgen de kansen dat iemand zich laat gezeggen en mee wil werken. Samen ontvang je het geschenk van een oplossing.

Leg het dan voor aan de gemeente!

Als de zondaar niet luistert naar één of meer mensen, *leg het dan voor aan de gemeente!* Dat wil zeggen: aan de ambtsdragers van de gemeente, de kerkenraad. Niet zo, dat iemand tijdens de kerkdienst opstaat om de zonde van een broeder of zuster ten aanhoren van iedereen uit te bazuinen. Nee, op een ordelijke manier brengt hij de kerkenraad op de hoogte van het probleem. Met één of twee getuigen bij zich. Je verzoekt de kerkenraad om hulp bij het oplossen van een kwestie. Misschien vind je hier een oplossing en vind je samen een rijke zegen!

Bij het afscheid

Als de zondaar zich niet bekeert van hardnekkige zonde, dan is nog slechts één beslissing zinvol: het *afscheid*. Dan moet je iemand behandelen zoals je een heiden of een tollenaar behandelt. Wat wilde dit vroeger zeggen? Wat wil het nu zeggen? Iemand als een ongelovige behandelen wil zeggen dat je geen respect voor zijn zonde hebt. Iemand komt buiten de kring van de broeders en zusters te staan. Zodat hij voelt dat hij tot bekering moet komen. Wel streef je naar een respectvolle omgang met de persoon in kwestie. Zo vaak iemand voelt dat hij met respect behandeld wordt, zal dit zijn terugkeer eerder mogelijk maken. De deur blijft openstaan. Wat blijft als de zondaar afscheid neemt, is het gebed. Alleen God kan terugkeer geven op het gebed.

Positieve bedoeling van opzicht en tucht

Het behandelen van iemand als ongelovige heeft drie positieve dingen op het oog. De naam van de HERE wordt beschermd tegen de smaad die de naam wordt aangedaan. Verder worden andere

gelovigen ervoor bewaard om door een verkeerd voorbeeld de weg van de zonde te bewandelen. Ook kan uitsluiting uit de gemeente iemand die zonde doet, helpen de ernst van die zonde in te zien. Tuchtmaatregelen getuigen van liefde. De liefde trekt. *De bedoeling van de tucht is positief!* In het Formulier van de wederopneming in de gemeente van Christus zijn de volgende gebedswoorden opgenomen: ‘Barmhartige God en Vader, wij danken U door Christus Jezus, dat U onze broeder bekeerd hebt tot het leven met U en ons daardoor blijdschap geeft.’ Hier gaat het uiteindelijk om bij opzicht en tucht.

Veilige gemeenschap

De regel van Matteüs 18 is bedoeld om gemeenteleden naar elkaar toe actief te maken. Hier ligt niet alleen een taak voor de kerkenraad. Alle gemeenteleden moeten zoekende herders zijn. Als de gemeente zich houdt aan de regel van Matteüs 18, zuivert dat de verhoudingen. Zo werkt de Heilige Geest door het Woord. Als de gemeente weet dat de regel van Matteüs 18 nageleefd wordt, geeft dat een veilig gevoel. De gemeenschap der heiligen is een *veilige gemeenschap*. Je loopt niet het gevaar achter je rug om veroordeeld te worden. Je weet dat je zonodig ergens op aangesproken wordt. De regel van Matteüs 18 is een gouden regel. Een blijvende opdracht.